

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

11 Quid incestus, & quale peccatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

debitum reddere; tunc enim ei denegat usum rei suae. Secundo, Si se alteri copulet; tunc enim id quod est coniugis quoad usum, tribuit alteri: imò cum sit vna caro cum coniuge, carnem coniugis miscet & vnit carni extraneae. quanta autem sit hæc iniuria, patet ex communi hominum aestimatione, qui illam tanti faciunt, vt purent vix posse irrogari maiorem: vnde etiam morte vel perpetuo diuortio illam vindicare solent.

73
Si coniunx
cedat iure
suo.

Dices, Quid si coniunx cedat iure suo, vel etiam fiat leno suae vxoris vt sit particeps pretij, vel alterius commodi?

Respondeo, Eo quidem casu non fore propriè iniuriam in personam coniugis, vt constat ex dictis sup. c. 7. dub. 3. *Scienti enim & consentienti nõ fit iniuria*; vt habet regula Iuris 27. l. 6. de Regul. Iuris: nihilominus erit iniuria in ipsum matrimonij statum & ordinem coniugatorum: sicut si Clericus cedat iure suae exemptionis, quo non potest conueniri coram Iudice sæculari, & sponte linat se ad tribunal sæculare pertrahi, non fiet ei propriè iniuria; sed statui clericali & ordini ecclesiastico. Simili modo qui occidit hominem volentem, non facit illi propriè iniuriam; sed peccat in naturam humanam. Vnde patet, in illo actu adhuc remanere duplicem malitiam, alteram contra castitatem, alteram contra matrimonij statum; et si nõ dicatur propriè iniuria in personam coniugis, v. g. in Petru; eò quod non fiat ipso nolente & inuito, (quod tamen propriè hoc nomen connotat) nec obliget ad restitutionem vel satisfactionem, ob præuiam condonationem; tamen verè est contra iustitiam; quia est contra ius coniugij, & coniugis vt coniunx est, quo ille cedere efficaciter non potest, eò quod competat ipsi non ad bonum priuatum, sed ratione status, qui est communis. vnde cum cessio sit nulla, ius manet, & ita contra illud peccatur.

74
Adulterium
tripliciter
patratur.

Notandum est, adulterium triplici modo posse committi. Primò, Ex parte viri tantum. Secundo, Ex parte feminae tantum. Tertio, Ex parte vtriusque.

Si primo modo fiat, (vt si coniugatus soluta copuletur) erit quidem graue peccatum mortiferum, vt ex dictis patet; minus tamen, quam si coniugata soluto. Ratio est, quia longè magis repugnat Iuri naturæ vt vna femina iungatur duobus viris, quam vt vnus vir duabus feminis. vnde etiam si hoc aliquando fuerit concessum; (vt patet in Patribus veteris Testamenti, qui habebant plures vxores) illud tamen nunquam. Causa cur magis repugnet, est Primò, Quia vna mulier pluribus viris satisfacere nequit, quin ordinariè impediatur generatio, quæ est finis istius coniunctionis. Secundo, Quia et si fortè interdum generatio non impediatur; tamen erit contra certitudinem prolis: nam incertum erit vtri viro proles sit assignanda, marito an adultero: quod est contra bonam proles educationem, quæ maximè paterna opera indiget. Tertio, Quia fit peculiaris iniuria marito, dum ei aliena proles supponitur, vel saltem ipsa se constituit in periculo id faciendi. Quarto, Fit iniuria proli legitima, adducto à matre in partitionem hereditatis extraneo. Hæc incommoda non sequuntur ex adulterio viri cum soluta. Hinc fit vt adulterium coniugatae vindicetur morte, si maritus illam iure prosequatur; coniugati verò nequaquam. quamquam in veteri Lege vterque morti addicebatur, vt patet Leuitici 20. & Deuter. 22.

Cur vna
non possit
iungi plu-
ribus.

Grauißimum autem erit, si tertio modo fiat, nisi mirum vtroque coniugij vinculis adstricto: tunc enim in illo actu est duplex iniuria mortifera; nam duorum matrimoniorum iura violantur, & duobus coniugibus iniuria irrogatur. Vnde eo casu in confessione non sufficit accusatio sui de adulterio in genere; sed explicanda est illa circumstantia, ratione cuius iniuria duplicatur.

Si vterque
matrimo-
nio iun-
ctus.

Nec refert, etiam si illæ iniuriæ sint eiusdem speciei; quia non solum species peccati, sed etiam numerus explicandus; non tantum numerus actuum materialium, sed etiam numerus maliciarum, quæ sunt in vno actu; vt si quis vno ictu occidat duos homines, vel duobus maledicat, detrahat, conuictetur.

Pari modo, quando est adulterium ratione solius feminae, puto id explicandum, propter peculiarem deformitatem & mala coniuncta; ob quæ hoc videtur longè grauius.

Adulterium, ex parte feminae.

Nec obstat, quòd vir in hoc actu nihil agat contra fidem à se datam, cum nulli fidem coniugalem dederit: quia satis est quòd feminae cooperetur in violanda fide, quam ipsa suo dedit marito; & ad alia damna, quæ inde sequuntur.

DUBITATIO XI.
Quid incestus, & quale peccatum.

D. Thomas art. 9.

Incestus est congressus cum consanguinea vel affine intra gradus prohibitos: quales sunt omnes gradus consanguinitatis & affinitatis ex matrimonio contractæ, vsque ad quartum gradum, vt communiter DD. tradunt: ex fornicatione verò vsque ad secundum; vt constat ex Concilio Tridentino sess. 24. cap. 4.

75
Incestus.

Gradus autem cognationis legalis, quæ nascitur ex adoptione, & cognationis spiritalis, quæ ex Baptismo & Confirmatione, propriè ad hoc vitium non pertinent; quia sunt vincula magis spiritalia, nec faciunt coniunctionem carnis & sanguinis, sicut consanguinitas & affinitas. negari tamen non potest, quin violatio talis cognationis per actum luxuriæ habeat specialem deformitatem; cum illa cognatio constituat impedimentum dirimens: vnde talis actus poterit etiam dici incestus, paulò latius extensa hac voce; quia fit cum persona, cui ratione istius coniunctionis specialis debebatur reuerentia in ista materia; nec est aliud nomen, quod ei meliùs conueniat, si cognatio sit ex adoptione. si verò sit ex Sacramento, rectiùs referetur ad sacrilegium.

Porro incestum esse graue peccatum, constat ex Scripturis: 1. ad Corinth. 5. *Omnino audatur inter vos fornicatio, & talis fornicatio, qualis nec inter gentes: ita vt vxorem patris sui aliquis habeat. & vos inflati estis, & non magis luctum habuistis; ut tollatur de medio vestrum qui hoc opus fecit, &c.* vbi etiam Apostolus illum tradit satanae, eijciendo extra Ecclesiam: & vult totam Ecclesiam ob tale facinus esse in luctu. Leuit. 18. *Omnis homo ad proximum sanguinis sui non accedat, vt reuelet turpitudinem eius: ego Dominus Deus vester.* Deinde recensentur omnes gradus Iure diuino pro illo tempore vetiti, & prohibetur coniunctio: & c. 20. constituitur pœna mortis in transgressores. additur causa, quia rem illicitam, rem nefariam operati sunt.

76
Est peccatum mortale.

Veta-

77
Qui gra-
dus vici-
bantur in
Leuitico.

Verabatur autem illo tempore inter consanguineos quidem primus & secundus gradus; præterquam inter neptem & patrum, vel auunculum: & inter consobrinos. Inter affines, primus & secundus linea rectæ; vt inter nouercam & priuignum, eiusque filium: inter vitricum & priuignam, eiusque vel priuigni filiam. Item primus gradus linea transfersæ; vt inter maritum & fororem vxoris; inter vxorem & fratrem mariti: mortuo tamen marito sine liberis, poterat frater eius accipere vxorem defuncti, vt patet Deut. 25. Similiter mortua vxore, videtur maritus defunctæ potuisse accipere fororem illius; vnde d. c. 18. signatè dicitur: *Sororem vxoris tuæ in pellicatum illius non accipies, nec reuelabis turpitudinem eius, adhuc ea vivente: indicando post mortem non esse impedimentum.*

78
Est contra
reueren-
tiam iuri
sanguinis
debitam.

Ratio, cur hoc tantum peccatum sit, est, quia est contra reuerentiam & honorem debitum, in hoc genere actuum, consanguinitati; quam causam passim indicat Scriptura, cum ait: *ne discoperias, ne reueles turpitudinem matris, sororis, &c.* cum enim in consanguineis & affinibus principium ortus nostri intueamur, vt supra lib. 2. c. 46. dub. 1. dictum est, debetur illis certa quædam reuerentia, quoad ea quæ ad actum gignendi pertinent. Hinc filij Noë, Sem, & Iaphet, eû tanta cautione & eulabia virilia patris texerunt; & Cham maledictionem patris ob irreuerentiam & irrisionem incurrit, Gen. 9. Imò etiam quibusdam animantibus similis quidam reuerentiæ instinctus erga parentes est ingenuus; vt Aristoteles lib. 1. historia animalium, cap. 47. docet: vbi refert, camelos nec vi adigi posse vt matribus congregiantur: cumque fraude camelarij pullus quidam contentam matrem, ne posset agnosci, inscendisset, & postea detracto tegumento eam cognouisset, morsu interfecisse auctorem. Ibidem narrat, equum quemdam generosissimum regis Scytharum cum matre congregi nollet, simili artificio deceptum, postea re detecta fugisse, & ex alto se præcipitem datum elississe. Simile refert Guilielmus Parisiensis primæ partis de Vniuerso part. 3. c. 8. de quodam equo, qui pari modo admisus in matrem, sibi genitalia mordicus præcidit: natura ipsa testante quàm id sit graue piaculum.

Accedit, quòd per illum actum ex duobus fiat vna caro, & veluti vnus homo completus. vnde natura quærit eos, inter quos antè non erat coniunctio carnalis; & refugit, qui iam antè ratione consanguinitatis vel affinitatis erant vna caro. Denique ad illud opus requiruntur mas & femina, tamquam duo principia partialia distincta: at per consanguinitatem & affinitatem duo sunt veluti vnum quid, tenens se ex parte alterius principij; vel potius abstrahens ab hoc vel illo sexu: nam frater & soror non aliter sunt vnum, quàm duo fratres, vel duæ sorores, &c.

Gravior tamen multò est incestus cum consanguinea, quàm cum affine in eodem gradu, v. g. cum sorore sua, quàm cum sorore vxoris: quia illud vinculum est multò arctius: nam plus est esse coniunctum aliis ratione proprij sanguinis, quàm ratione sanguinis vxoris: maior enim est vnio ad suam carnem quàm ad carnem vxoris; vnde etiam hoc vinculum est magis naturale.

79 Dubium tamen est, vtrum id faciat diuersitatem specificam in incestu.

Caictanus in artic. 9. negat, & vult solum esse circumstantiam aggravantem; sicut maior quantitas rei ablata in furto. Idem docet de diuersitate graduum vtriusque; addens, non oportere esse sollicitum in ea explicanda in confessione. Idem sentiunt aliqui recentiores.

Sed verius est esse diuersitatem specificam. Primò, Ratione consanguinitatis & affinitatis: hæc enim vincula specie differunt, sicut vnio mediata & immediata, naturalis & voluntaria. Confirmatur, quia multò immanior censetur incestus cum matre, quàm cum nouerca; cum forore, quàm cum vxore fratris. Secundò, Ratione linea rectæ & lateralis; nam nullo vnquam casu fuit licitus concubitus inter consanguineos in linea recta. Et confirmatur, quia longè alia reuerentia debita est matri, alia forori, & longè foedior illius, quàm huius violatio. Tertiò, Ratione primi gradus consanguinitatis linea lateralis & reliquorum. item ratione primi gradus affinitatis linea rectæ, & reliquorum, præsertim linea transfersæ; vt colligitur ex Apostolo 1. Cor. 5. Ratio est, quia illi Iure naturæ prohibiti, & matrimonium dirimunt; hi solum Iure positiuo.

Quod ad gradus reliquos attinet, qui solo Iure 80 positiuo prohibiti sunt, etsi probabilis sit sententia Nauarri cap. 16. n. 3. & multorum aliorum, omnes specie differre, & efficere incestum specie diuersum; tamen contrarium est probabile, nimirum illos gradus in consanguinitate esse eiusdem inter se speciei, similiter in affinitate. Ratio est, quia nullus horum Iure naturæ matrimonio repugnat, & omnis repugnantia, quam habent ad illum actum, est solum ex Iure illo positiuo; quod ob easdem causas, eademque motiua eos vetuit; quorum præcipuum est, vt propinquos in illis gradibus reuerentia deferatur; accessoria, vt affinitates ac amicitia multiplicentur, occasiones libidinis inter propinquos (qui sæpè cohabitare solent) videntur, & amor carnalis vinculis multiplicatis non nimium increseat; vt ex D. Thoma art. 9. & Caictano ibidem colligitur. Et quamuis hæ rationes eò magis appareant & locum habeant, quòd gradus est propinquior; vt in secundo plus quàm in tertio, & in tertio quàm in quarto; hoc tamen non conuincit diuersitatem specificam, sed solum differentiam secundum magis & minus intra eandem speciem.

Notandum est, etsi incestus cum sua consanguinea sit grauior quàm cum affine, consanguinea vxoris; ceteris paribus; tamen hic habet peculiarem effectum, eumque duplicem. Prior est, quòd impediatur petitionem debiti; eò quòd cognoscendo consanguineam vxoris, factus sit vxoris affinis eo gradu, quo ipsa vxori erat sanguine iuncta. Hoc tamen intelligendum, nisi fortè ignorabas esse affinem: tunc enim non esset formaliter incestus, sed simplex fornicatio; vnde nec pœnam incestui constitutam, vt est non posse petere debitum, induceret.

Vbi tamen aduerte, petitionem debiti post Conc. Trident. non impediri, nisi sit consanguinea vxori in primo vel secundo gradu: non autem si in tertio vel quarto. Concil. enim sess. 24. cap. 4. de reform. matr. constituit vt affinitas ex illicita copula non dirimat matrimonium vltra secundum gradum; & Pius V. Extrau. Ad Romanam. anno 1566. declarauit, vltra illum gradum ne impedire

An diuersitas graduum faciat diuersitatem specificam in incestu.

80

81

Impedimentum ex incestu cum consanguinea vxoria.

pedire quidem. Vnde sequitur, nec petitionem debiti, qui est usus matrimonij impedire, cui enim conceditur quod maius est, conceditur etiam quod minus est, & in illo maiore inclusum.

Alter est, quod mortua vxore non possit aliam ducere, & si duxerit, non poterit exigere debitum absque dispensatione. inducit enim hoc peccatum impedimentum, non quidem dirimens, sed impediens. vtrumque colligitur cap. Transmissa. 4. de eo qui cognouit. consang. vxoris, & 32. quæst. 7. multis capitulis.

81
Incestus
cum con-
sanguinea
propria.

Vtrum verò simile impedimentum inducat incestus cum consanguinea, disputatur inter DD. D. Thomas in 4. d. 34. q. 1. a. vltimo negat, quem communiter sequuntur Theologi, teste Nauarro c. 22. n. 74. & Couarruuias in epitome 4. decret. cap. 7. in princ. num. 4. Idem tenet Toletus lib. 5. cap. 12. & Siluester, Matrimonium 7. num. 6. cum Rosella & Archidiacono. Nauarrus verò & plerique Canonista cum Panormitano in cap. 1. & 2. de eo, & qui cognouit. consang. vxoris, affirmant. Sed certum est, incestum cum sua consanguinea non inducere affinitatem cum vxore, nisi fortè illa etiam sit consanguinea vxoris in primo vel secundo gradu: ac proinde nec impediri debiti petitionem. Itaque si impedit secundas nuptias, id aliunde, nimirum ex vi peculiaris ordinationis Ecclesie, prouenit. Et quamuis Canonistarum sententia sit probabilis, mihi placet sententia Theologorum: nam cap. 8. de incestis. 33. q. 3. imposita pro tanto crimine satisfactione, additur in fine: *Sane quibus coniunctio illicita interdicitur, habebunt in eunda melioris coniugij libertatem.* Vbi generatim omnibus id conceditur. & cap. 4. Si duo. 35. q. 6. de incestuosus iam separatis dicitur, *Qui iuuenes sunt, alia matrimonij contrahere non prohibeantur.* vbi, vt bene notat Caietanus contra Glossam, non disponitur vt si non sint iuuenes, prohibeantur, sed determinatur causa, cur in futurum illi non sint prohibendi. Olim tamen aliquando in pœnam prohibebantur contrahere secundas nuptias, sicut & alij, qui pœnitentiam publicam egerant, quod videtur adhuc seruari in Curia Romana. nam quando dispensatur inter consanguineos vt possint contrahere; si præcessit copula, additur clausula, vt mortuo coniuge, alter maneat cœlebs. Quidam tamen dicunt, id non ob stare in foro conscientie: esse enim clausulam ordinariam. Imò omnia impedimenta iure humano impediencia, vsu contraria esse abrogata, ita vt non necessario petenda sit dispensatio.

DUBITATIO XII.

Quid sacrilegium in materia luxuria, & quale peccatum.

D. Thomas art. 10.

83
Res sacra.

Sacrilegium hoc loco nihil est aliud, quam violatio rei sacre per actum venereum. *Rem sacram* voco personam Deo per votum castitatis dicatam, & locum, vel aliam rem consecratam.

Violatio.

Violatio est cum aliquid agitur, quod peculiariter sanctitati illius vel reuerentie illi vel potius diuino in illa Numini debita, repugnat: tunc enim illa res, quantum ex facto hominis quodammodo contaminatur, polluitur, & veluti profana efficitur. Potest autem res sacra dupliciter violari.

Primò, Actione, quæ sit contra aliam virtutem, v. g. contra iustitiam, vel castitatem; vt si persona sacra verberetur, vel occidatur; si res consecrata furto furripiatur; si reus ad locum sacrum confugiens, vi inde contra ius abstrahatur; si persona sacra se polluat: & tunc opus habet duplicem malitiam & duplicem speciem, & sub duobus vitiorum generibus ponitur, iuxta ea quæ dubitat. 4. diximus.

Secundò, Actione, quæ non sit contra aliam virtutem, sed solum inde malitiam contrahat, quod rem sacram indignè tractet; vt si opus matrimonij in loco sacro absque necessitate fiat. Nos hic solum de violatione illa rei sacre agimus, quæ fit per actum venereum internum, vel externum, siue ille simul sit directè contra castitatem, vel iustitiam, siue non sit. De aliis sacrilegijs dictum est lib. 2. cap. 45.

Hoc autem fieri potest quinque modis. Primò, Si persona sacra in turpe opus externum, vel etiam in delectationem internam consentiat: violat enim sanctitatem suæ personæ, quæ in eo sita est, quod Deo per votum castitatis sit consecrata.

Secundò, Si persona non sacra consentiat in turpe opus circa personam sacram.

Tertiò, Si vtraque sit sacra: tunc enim duplex est sacrilegium; sicut est duplex adulterium, cum vterque est coniugio copulatus.

Quartò, Cum sit in loco sacro absque necessitate, etiam si sint coniuges.

Quintò, Cum sit circa aliam rem sacram, vel eius interuentu: vt olim fecerunt quidam heretici, excipientes sperma calice, horrendo prorsus sacrilegio.

Dixi in quarto modo, *absque necessitate*; quia si longo tempore maneat conclusi in loco sacro, ratione belli vel concussionis, militaris, & imminet alteri periculum incontinentie, non erit peccatum, reddere aut etiam petere debitum in loco sacro, si alibi non est opportunitas: vt docet Siluester v. Debitum, n. 5. & v. Consecratio, 2. num. 5. Richardus in 4. d. 32. art. 3. q. 2. Alphonfus à Castro lib. 1. de prest. legis pœnal. cap. 7. docum. 2. Couarruuias, de sponsa lib. p. 2. cap. 7. §. 2. num. 3. Toletus lib. 5. cap. 12. (quamuis Paludanus in 4. d. 32. q. 4. & quidam alij, putent esse peccatum mortiferum.) Ratio est, quia in eo casu id non censetur ab Ecclesia vetitum; hoc enim nimis esset durum, nec satis congruum indulgentie Apostoli, 1. ad Corinth. 7. *Nolite fraudare inuicem, nisi forte ex consensu ad tempus, vt vacetis orationi: & iterum reuertimini in idipsum, ne tentet vos satanas propter incontinentiam vestram:* quando ergo est periculum incontinentie, non est id prohibendum. Vnde etiam Ecclesia tunc non polluitur, vt rectè docet Castro supra, & alij; sicut nec cum sanguis licite in sui vel rerum sacrarum defensionem effunditur, aut semen per pollutionem nocturnam; quia vbi nulla est culpa contra loci sanctitatem, nulla est violatio. Danda tamen est opera vt quàm occultissimè fiat, propter scandalum.

Si tamen nullum sit periculum incontinentie, non videtur licitum; quia in eo loco tenentur abstinere quantum commodè possunt. Vnde passim DD. requirunt vt actus ille sit necessarius ad vitandam incontinentiam. Hinc infert Toletus cum Siluestro, fore peccatum mortiferum, si sobolis vel delectationis causâ conueniant; quod intel-

Dupliciter
res sacra
violatur.

84
Quinque
modis fit
hoc sacrilegium.

85
Si coniuges
longo tempore
in loco
sacro con-
clusi.

86
Si non sit
periculum
incontinentie.